

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій
Кафедра публічного та приватного права

РОБОЧА ПРОГРАМА
Правове регулювання підприємницької діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

(підпис) Литвиненко В.М.
(прізвище та ініціали)

« 27 » серпня 2025 р.

Розробник (-и): Шпомер А.І., доцент, канд. юрид. наук, доцент
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Робочу програму навчальної дисципліни обговорено на засіданні кафедри публічного та приватного права
(назва кафедри)

Протокол від «27» серпня 2025 р. № 8

Узгоджено з гарантом освітньої програми:

(підпис)

Чічкань М.В.
(прізвище та ініціали)

1. Загальна інформація про дисципліну.

Тип дисципліни	Вибіркова
Мова викладання	українська
Рік навчання та семестр	3-й рік навчання / 6 семестр ОПП «Право», першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Викладач (-і)	Шпомер Алла Іванівна, доцент кафедри публічного та приватного права, канд. юрид. наук
Профайл викладача (-ів)	https://civil.stu.cn.ua
Контакти викладача	alla3000@stu.cn.ua

2. Анотація курсу.

В сучасних умовах економічного розвитку держави існує широке коло відносин, які виникають внаслідок безпосереднього здійснення підприємницької діяльності або управління такою діяльністю. Існує необхідність належного правового забезпечення ефективного розвитку підприємницької діяльності з метою підвищення ефективності суспільного виробництва, зростання господарського порядку в економічній системі України та захисту суб'єктів підприємницьких відносин. Опанування здобувачами правових основ регулювання різних сфер господарської діяльності є необхідною умовою становлення кваліфікованих спеціалістів в сфері економіки.

Програма навчальної дисципліни складається з трьох змістових модулів:

Змістовий модуль 1. Загальні положення правового регулювання підприємницької діяльності

Змістовий модуль 2. Правове регулювання здійснення підприємницької діяльності.

Змістовий модуль 3. Господарсько-правова відповідальність. Правове забезпечення обмеження монополізму та захисту економічної конкуренції.

Навчальна дисципліна «Правове регулювання підприємницької діяльності» викладається протягом одного семестру за допомогою лекційних занять, практичних (семінарських) занять, самостійної роботи, в тому числі науково-дослідної роботи і завершується складанням диф. заліку.

3. Мета та цілі курсу.

Основною метою навчальної дисципліни «Правове регулювання підприємницької діяльності» є засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичних знань правового регулювання підприємницької діяльності та основних напрямів державної політики у сфері підприємництва, основних правових інститутів у підприємницьких відносинах, понятійно-категоріального апарату та формування юридичного мислення на основі здобутих правових знань. Підготовка здобувачів вищої освіти спрямована на те, щоб випускники спеціальності оволоділи необхідними знаннями в організації та здійсненні підприємницької діяльності, забезпечення дотримання ними вимог чинного законодавства, а також захисту їх прав та законних інтересів у взаємовідносинах з іншими суб'єктами підприємництва, органами державного управління та місцевого самоврядування, опрацювання у них навичок щодо правильного застосування та використання у практичній діяльності набутих теоретичних знань.

Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти має набути або розширити такі компетентності, як здатність аналізувати, узагальнювати та правильно застосовувати в практичній діяльності норми правових актів у сфері підприємництва, набуття підприємницьких навичок.

4. Результати навчання.

Після вивчення курсу здобувачі вищої освіти спроможні аналізувати, узагальнювати та правильно застосовувати господарське законодавство; мають навички застосовувати правові знання з підприємництва для оцінювання юридичних фактів; здатні застосовувати на практиці норми правових актів у сфері підприємництва.

У результаті вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти мають

знати :

основні положення правового регулювання підприємницької діяльності як науки, навчальної дисципліни, її структуру, предмет і завдання;

теоретичні аспекти найважливіших правових інститутів підприємницького права;

особливості нормативного регулювання організації та здійснення підприємницької діяльності;

порядок державної реєстрації створення та припинення суб'єктів підприємницької діяльності;

особливості укладення підприємницьких договорів;

базовий матеріал, наведений у лекціях та відпрацьований на семінарських заняттях щодо визначення основних понять підприємницького права, їх сутності та значення для практичної діяльності з надання правової допомоги суб'єктам підприємницької діяльності;

вміти :

аналізувати, узагальнювати та правильно застосовувати положення законодавства, що регулює підприємницьку діяльність;

розрізняти відносини, що регулюються чинним законодавством у сфері підприємницької діяльності;

застосовувати на практиці норми правових актів у сфері підприємництва;

застосовувати правові знання з підприємництва для оцінювання юридичних фактів, обґрунтувати їх правову оцінку;

приймати обґрунтовані рішення.

5. Пререквізити –**6. Обсяг курсу.**

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	16
Семінарські заняття	14
Самостійна робота	60
Індивідуальне завдання	Контрольна робота
Всього кредитів	3

Формами проведення занять є лекційні та семінарські заняття, самостійна робота. Проведення занять згідно розкладу відбувається на парах та за допомогою платформи дистанційного навчання «MOODLE».

7. Тематика курсу.**Тематика лекційних занять:****Змістовий модуль 1. Загальні положення правового регулювання підприємницької діяльності**

Основні засади підприємницької діяльності

Питання відмежування господарської комерційної діяльності від господарської некомерційної діяльності; від господарчого забезпечення.

Поняття правовідносин в галузі підприємництва. Ознаки підприємницьких правовідносин. Основні види підприємницьких правовідносин.

Роль держави в регулюванні підприємницької діяльності та в організації і забезпеченні функціонування державного сектору економіки.

Державна регуляторна політика у сфері підприємницької діяльності. Засоби державного регулювання підприємницької діяльності.

Поняття та види суб'єктів підприємництва. Поняття та види підприємств.

Організаційно-правові форми об'єднань підприємств.

Поняття та види господарських товариств..

Особливості правового статусу інших суб'єктів підприємницької діяльності.

Змістовий модуль 2. Правове регулювання здійснення підприємницької діяльності.

Підстави виникнення майнових прав та обов'язків у сфері підприємництва.

Цінні папери у підприємницькій діяльності.

Правові режими майна суб'єктів підприємництва.

Особливості правового режиму державного та комунального майна.

Поняття й ознаки господарських зобов'язань.

Види господарських зобов'язань.

Виконання господарських зобов'язань.

Підстави припинення господарських зобов'язань. Розірвання господарських зобов'язань.

Ціна як економічна та правова категорія. Класифікація цін. Поняття вільних цін і тарифів. Способи державного регулювання цін і тарифів.

Змістовий модуль 3. Господарсько-правова відповідальність. Правове забезпечення обмеження монополізму та захисту економічної конкуренції.

Поняття та ознаки господарсько-правової відповідальності.

Види господарсько-правової відповідальності.

Підстави господарсько-правової відповідальності.

Господарське правопорушення як підстава господарсько-правової відповідальності.

Поняття економічної конкуренції. Роль економічної конкуренції.

Монопольне становище на ринку.

Зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку.

Поняття банкрутства. Ознаки банкрутства.

Види і правовий статус учасників провадження у справі про банкрутство

Тематика семінарських занять:

Основні засади підприємницької діяльності.

Основи державного регулювання підприємницької діяльності

Суб'єкти підприємництва.

Майнова основа підприємництва

Господарські зобов'язання. Загальні положення про підприємницькі договори

Ціни та ціноутворення у сфері господарювання

Відповідальність за правопорушення у сфері підприємництва

Правове забезпечення обмеження монополізму та захисту економічної конкуренції

Правове регулювання банкрутства

Тематика самостійної роботи:

Кваліфікаційні ознаки комерційної господарської діяльності.

Обмеження у здійсненні підприємницької діяльності.

Державна підтримка суб'єктів підприємницької діяльності.

Правовий статус фізичної особи-підприємця.

Правовий режим використання природних ресурсів у сфері підприємництва.

Порядок укладання, зміни та розірвання підприємницьких договорів.

Система органів, що здійснюють регулювання цін і тарифів. Контроль за дотриманням дисципліни цін. Відповідальність у сфері ціноутворення.

Підстави і порядок застосування господарських санкцій. Особливі строки застосування адміністративно-господарських санкцій.

Поняття недобросовісної конкуренції. Ознаки та групи порушень, що належать до недобросовісної конкуренції.

Фонд державного майна України, державний орган з питань банкрутства.

Черговість задоволення вимог кредиторів під час ліквідаційної процедури.

8. Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання курсу	<p>Оцінювання знань ЗВО здійснюється за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у національну шкалу (шкалу Університету) та шкалу ECTS, відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету “Чернігівська політехніка”» https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-potochne-ta-pidsumkove-ocziyuvannya-znan-zdobuvachiv-vo.pdf</p> <p>Система оцінювання знань з навчальної дисципліни включає поточний та семестровий контроль знань. ЗВО може набрати до 60% (60 балів) підсумкової</p>
--	---

	оцінки за виконання протягом семестру всіх видів робіт і до 40% (40 балів) підсумкової оцінки на диф. заліку, які сумуються в загальну оцінку за курс. Поточний контроль проводиться шляхом спілкування із здобувачами вищої освіти під час лекцій, семінарських занять, усного та письмового опитувань здобувачів вищої освіти, оцінювання результатів неформальної освіти та виконання самостійної роботи. Семестровий контроль проводиться у формі диференційованого заліку відповідно до графіку навчального процесу згідно затвердженого розкладу.		
	Контрольний захід	Бали за один вид роботи	Всього балів за семестр
	Поточний контроль знань студентів		
	<i>Обов'язкові види робіт</i>		
	Присутність на лекційному занятті	0 - 1	0 – 8
	Усна відповідь	0 – 2	0 – 14
	Написання есе, вирішення задачі	0 – 2	0 - 14
	Реферування наукової статті	0 – 2	0-14
	Виконання модульної контрольної роботи	0 – 10	0 – 10
	разом:		60
	<i>Вибіркові види робіт</i>		
	Виконання вибіркового виду самостійної роботи (презентації PowerPoint, доповідь на наукову студентську конференцію, підготовка наукових публікацій тощо)	до 10 балів	0 - 10
	Підсумковий контроль знань студентів		
	Диференційований залік		40
Загальна кількість балів за семестр		100	
Вимоги до контрольної роботи, реферування, індивідуальної роботи тощо.	Критерії оцінки контрольної роботи, виходячи з максимальної кількості балів, передбачених за її виконання:		
	10 – 8 балів - відповідь правильна, повна, послідовна, логічна; здобувач вищої освіти впевнено володіє фактичним матеріалом з усього курсу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, чітко орієнтується в матеріалі, аналізує причинно-наслідкові зв'язки; здобувач вищої освіти має навички користування нормативним матеріалом і вміло застосовує його при відповідях; відповідь на теоретичні запитання дає з використанням відповідної термінології, допускаючи при цьому 1-2 незначні помилки з фактичного матеріалу.		
	7 – 5 балів - відповідь правильна, послідовна, логічна, але здобувач вищої освіти допускає у викладі окремі незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді; орієнтується в матеріалі; здобувач вищої освіти має навички користування нормативним матеріалом.		
	4 - 3 балів - здобувач вищої освіти володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не досить впевнено орієнтується у нормативній базі, не завжди вміє інтегровано застосовувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки.		
	2 балів - здобувач вищої освіти виявляє незнання більшої частини фактичного матеріалу; відповідь не розкриває поставлених запитань чи завдань; допускає грубі помилки.		
1 - 0 балів – здобувач вищої освіти не виконав відповідного завдання або			

виконав його повністю неправильно.

Після перевірки контрольної роботи та оголошення її результатів здобувачам вищої освіти надається можливість, при необхідності, оспорити результати контрольної роботи.

Критеріями оцінки змісту реферату/індивідуальної роботи є повнота висвітлення питання. Зрозумілість, уміння аналізувати, зіставляти та узагальнювати різні підходи, працювати з нормативними актами, наявність власної думки, оформлення роботи.

Оцінювання виконання реферату/індивідуальної роботи здійснюється на основі наступних критеріїв:

- 2 бали – матеріал викладений логічно і повно, результати дослідження мають практичну і теоретичну цінність, висновки аргументовані і обґрунтовані, реферат містить вступ, основну частину, висновки і список літератури, оформлення реферату/індивідуальної роботи відповідає вимогам;

- 1 бал – матеріал викладений логічно і повно, результати дослідження мають практичну і теоретичну цінність, висновки недостатньо аргументовані і обґрунтовані, реферат/індивідуальна робота містить вступ, основну частину, висновки, проте список літератури є недостатнім, оформлення відповідає вимогам;

- 0,5 бал – матеріал викладений недостатньо повно, реферат/індивідуальна робота не містить вступу, висновки не достатньо аргументовані, обґрунтовані та/або не стосуються усіх поставлених завдань, список літератури є недостатнім, оформлення не відповідає вимогам;

- 0 балів – викладений матеріал неповний, реферат/індивідуальна робота не містить вступу, основна частина не є структурованою, висновки поверхневі або відсутні, список літератури є недостатнім, оформлення не відповідає вимогам.

Усне опитування - включає в себе опитування за будь-яким питанням, винесеним на семінарське заняття (за вибором викладача), відповідь на питання інших студентів, запитання студентів до інших студентів, відповідей інших студентів, відповідь на питання для повторення (з тем, що було вивчено раніше), відповіді на контрольні питання з теми семінарського заняття.

Максимальна кількість балів може бути виставлена студентам, підготовленим до всіх видів робіт.

Семінарські (практичні) заняття	Рівень знань	Критерії оцінювання
	5 Відмінний	Здобувач вищої освіти виявляє вміння самостійно отримувати інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, вирішує практичні ситуації
	4 Добрий	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок
	3 Задовільний-мінімальний	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих
	2-0 балів Незадовільний	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

Умови допуску до підсумкового контролю	<p>До підсумкового семестрового контролю допускаються ЗВО, які виконали всі обов'язкові види робіт та мають підсумкову оцінку від 20 балів і більше.</p>
	<p>У випадку, якщо ЗВО протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених робочою програмою навчальної дисципліни всіх видів навчальної роботи, має більше 30% пропусків навчальних занять (без поважних причин) від загального обсягу аудиторних годин відповідної навчальної дисципліни або не набрав мінімально необхідну кількість балів (тобто кількість балів, яка сумарно з максимально можливою кількістю балів, які ЗВО може отримати під час семестрового контролю не дозволить отримати підсумкову оцінку «задовільно – Е, 60 балів»), (20 балів), то він не допускається до складання диф. заліку під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість.</p>
	<p>На ліквідацію академічної заборгованості виноситься весь обсяг теоретичного матеріалу, що передбачений робочою програмою навчальної дисципліни. Академічна заборгованість повинна бути ліквідована до атестації здобувача вищої освіти, а у випадку коли заборгованість виникла з дисципліни, знання, уміння та навички з якої, відповідно до структурно-логічної схеми підготовки фахівця, потрібні для вивчення навчальних дисциплін наступного семестру, то така заборгованість повинна бути ліквідована до початку нового семестру.</p>
	<p>Академічна заборгованість ліквідується здобувачами вищої освіти протягом наступних семестрів згідно з розкладами ліквідації академзаборгованості, що затверджуються директором ННІ за поданням відповідних кафедр.</p> <p>Результати ліквідації академзаборгованості відображаються в ліквідаційній відомості успішності.</p>

**Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти
Поточний контроль за модулями**

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю	Кількість балів
Змістовий модуль 1. Загальні положення правового регулювання підприємницької діяльності	0... 16
Змістовий модуль 2. Правове регулювання здійснення підприємницької діяльності.	0... 13
Змістовий модуль 3. Господарсько-правова відповідальність. Правове забезпечення обмеження монополізму та захисту економічної конкуренції.	0... 13
Присутність на лекціях	0... 8
Контрольна робота	0... 10
Разом	0... 60

Підсумковий контроль

Вид контролю	Кількість балів
Результат поточного контролю	0... 60
Диференційований залік:	0... 40
1 Теоретичне питання 1	0... 20
2 Теоретичне питання 2	0... 20
Зважена семестрова оцінка	0... 100

Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, диференційованого заліку, курсового проєкту (роботи), практики, атестації
90 – 100	A (відмінно)	відмінно
82-89	B (дуже добре)	добре
75-81	C (добре)	
66-74	D (задовільно)	задовільно
60-65	E (достатньо)	
0-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання

9. Обладнання та програмне забезпечення

Ноутбук і медіапроектор для демонстрації презентацій лекцій.

10. Політики курсу.

Політика відвідування занять та виставлення балів. Для всіх здобувачів вищої освіти відвідування лекцій і практичних занять курсу є обов'язковими, за виключення випадків пов'язаних з оформленням індивідуального графіку відвідування. Враховуються всі бали отримані в ході поточного контролю (усні відповіді, вирішення задач, написання юридичних диктантів, самостійна/індивідуальна робота, модульна тощо). Активна участь у ході практичних та лекційних занять, участь у студентських конференціях, студентських олімпіадах, підготовка наукових публікацій тощо є підставою для нарахування додаткових балів.

Недопустимі пропуски та запізнення на заняття; користування мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування; недотримання строків виконання навчально-наукових завдань тощо.

За об'єктивних причин (наприклад, карантин, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись дистанційно з використанням системи «Moodle» та онлайн відео-конференцій. У випадку, якщо здобувач протягом семестру не виконав у повному обсязі всіх видів навчальної роботи, має невідпрацьовані види робіт або не набрав мінімально необхідну кількість балів (20), він не допускається до складання диф. заліку під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому [«Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів НУ «Чернігівська політехніка»»](#). Повторне складання диф. заліку з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється. У випадку повторного складання диф. заліку всі набрані протягом семестру бали анулюються.

До загальної політики курсу відноситься дотримання принципів відвідування занять у відповідності до затвердженого розкладу, а також вільного відвідування лекційних занять для осіб, які отримали на це дозвіл відповідно до [«Порядку надання дозволу на вільне відвідування занять здобувачам вищої освіти НУ «Чернігівська політехніка»»](#). Запорукою успішного вивчення дисципліни є активність та залучення під час проведення практичних та лекційних занять – відповіді на запитання викладача (як один з елементів поточного контролю), задавання питань для уточнення незрозумілих моментів, вирішення практичних завдань. Консультації відбуваються в особистих чи групових чатах (через вбудований форум) на сторінці курсу в системі дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка».

Політика користування ноутбуками / смартфонами

Прохання до здобувачів тримати смартфони переведеними у беззвучний режим протягом лекційних та практичних занять, так як дзвінки, переписки та спілкування у соціальних мережах відволікають від проведення занять як викладача, так й інших здобувачів. Ноутбуки, планшети та смартфони не можуть використовуватися в аудиторіях під час занять та під час проведення підсумкового контролю (за виключенням проходження тестового контролю в системі Moodle).

Політика заохочень та стягнень

За результатами навчальної, наукової або організаційної діяльності здобувачів вищої освіти за курсом їм можуть нараховуватися додаткові бали – до 10 балів, у залежності від вагомості досягнень. Види позанавчальної діяльності, за якими здобувачі вищої освіти заохочуються додатковою кількістю балів: участь у міжнародних проектах, наукові дослідження, тези, участь у науково-практичних конференціях, винаходи, патенти, авторські свідоцтва за напрямами курсу.

Політика академічної доброчесності

Академічна доброчесність повинна бути забезпечена під час проходження даного курсу, зокрема при виконанні контрольних (принципи описані у [Кодексі академічної доброчесності НУ «Чернігівська політехніка»](#)). Списування під час проміжного та підсумкового контролів, виконання практичних завдань на замовлення, підказки вважаються проявами академічної недоброчесності. Від усіх слухачів курсу очікується дотримання академічної доброчесності у зазначених вище моментах. До здобувачів вищої освіти, у яких було виявлено порушення академічної доброчесності, застосовуються різноманітні дисциплінарні заходи (включаючи повторне проходження певних етапів).

Правила перезарахування кредитів

Кредити, отримані в інших закладах вищої освіти, а також результати навчання у неформальній та/або інформальній освіті, можуть бути перезараховані викладачем у відповідності до положення [«Порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у НУ «Чернігівська політехніка»](#). Визнання результатів навчання у неформальній освіті розповсюджується на окремі змістові модулі (теми) навчальної дисципліни.

11. Рекомендована література.

1. Господарське право (Загальна частина) : підручник / за ред. В. С. Щербини, В. В. Резнікової. Київ: Видавництво Ліра-К, 2023. 588 с.
2. Господарське право: підручник / О. П. Подцерковний, В. Г. Олюха, О. О. Квасніцька [та ін.]; за ред. О. П. Подцерковного. 4-те вид., доп. і перероб. Одеса: Фенікс, 2024. 584 с.
3. Вінник О. М., Шаповалова О. В. Господарське право в умовах цифровізації економіки: навчальний посібник. За заг. ред. Вінник О. М. К.: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2020. 295 с.
4. Апанасенко К.І. Державне регулювання та нагляд (контроль) у сфері господарської діяльності. - Чернігів: Видавництво ЧНТУ, 2018. - 276 с.
5. Правове регулювання договірних відносин: навчальний посібник/ Г.М. Гаряєва, О.В.Гаєвая, О.В. Кузьменко, І.В. Лисенко, Л.В. Перевалова.- Харків: НТУ «ХПІ», 2020. - 404 с.
6. Правове регулювання підприємницької діяльності в Україні: текст лекцій / В. Г. Вергун, Г. М. Гаряєва, О. В. Кузьменко. - Харків : ФОП Панов А. М., 2021. - 128 с.
7. Legal regulation of economic activities in Ukraine : tutorial = Правове регулювання господарської діяльності в Україні : навч. посібник / L. Perevalova [et al.] ; National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute". – Kharkiv : Panov A. M., 2020. – 130 p.

Інтернет-джерела.

1. Інформаційно-пошукова система "Законодавство України" на офіційному сайті Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
2. Єдиний державний реєстр судових рішень. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://reyestr.court.gov.ua/>
3. Юридичний інтернет ресурс Протокол <https://protocol.ua/ua/>
4. Інформаційно-правовий портал «Українське право» [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://ukrainepravo.com/>